

Таким чином, фортепіанний ансамбль у виконавській підготовці здобувачів-непіаністів виступає важливим засобом формування музично-виконавських компетентностей, розвитку ансамблевого мислення та інтерпретаційної культури. Реалізація принципів партнерської взаємодії, педагогічної доцільності репертуару, інтонаційно-слухової культури, цілісності інтерпретації та інтеграції знань забезпечує ефективність навчального процесу і сприяє підготовці майбутніх фахівців до професійної діяльності у сфері музичного мистецтва.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-614-3-2-68>

МЕТОДИ РОЗВИТКУ ВНУТРІШНЬОГО СЛУХУ НА УРОКАХ СОЛЬФЕДЖІО У ВИЩІЙ МУЗИЧНІЙ ШКОЛІ

Каплун Т. М.

*кандидат мистецтвознавства, доцент,
завідувачка кафедри музичного мистецтва та звукорежисури
Міжнародний університет
м. Одеса, Україна*

У сучасній системі професійної музичної освіти розвиток внутрішнього слуху здобувачів вищої музичної школи постає як одна з ключових умов формування їхньої виконавської та теоретичної компетентності. Внутрішній слух розглядається як здатність до уявного відтворення та осмислення музичного матеріалу без опори на зовнішнє звучання, що забезпечує глибше розуміння інтонаційної структури твору, його гармонічної організації та формоутворювальних процесів. У цьому контексті дисципліна «сольфеджіо» відіграє провідну роль, оскільки поєднує слухове, аналітичне й виконавське освоєння музичної мови.

Ефективний розвиток внутрішнього слуху у вищій музичній школі ґрунтується на комплексному застосуванні різноманітних педагогічних засобів, спрямованих на активізацію слухових уявлень і формування навичок внутрішнього інтонування. Одним із провідних засобів є інтонаційно-слуховий аналіз, який передбачає свідоме осмислення мелодичних і гармонічних зв'язків, визначення функціональної ролі звуків і акордів, а також усвідомлення логіки їхнього розвитку. Такий підхід сприяє переходу від механічного запам'ятовування до глибокого розуміння музичного матеріалу.

Важливим засобом виступає внутрішнє інтонування, що реалізується через «мовчазне» співання мелодій із попереднім їх слуховим уявленням.

Виконання вправ на внутрішнє програвання музичного тексту без звукової реалізації дозволяє здобувачам розвивати точність слухових уявлень і здатність до передбачення звучання. У цьому процесі ефективними є завдання на читання з листа «про себе», уявне відтворення інтервалів, акордів і гармонічних послідовностей.

Суттєвим компонентом розвитку внутрішнього слуху є диктант як інтегрована форма слухового, аналітичного та моторного досвіду. Ускладнення диктантів шляхом включення елементів гармонічного аналізу, поліфонічного мислення, а також виконання завдань на відтворення почутого «про себе» без негайного запису сприяє активізації внутрішнього слуху та підвищенню рівня музичного мислення.

Ефективним засобом є також транспонування, яке стимулює гнучкість слухових уявлень і формує здатність до узагальнення інтонаційних моделей. У процесі транспонування здобувачі вчать мислити не окремими звуками, а інтонаційними структурами, що є важливою передумовою розвитку внутрішнього слуху.

Особливого значення набуває використання ансамблевих форм роботи на заняттях сольфеджіо, що передбачають чергування зовнішнього та внутрішнього слухання. Виконання канонів, двоголосних вправ, а також завдання на внутрішнє «підспівування» партії партнера сприяють розвитку поліфонічного слуху і здатності до одночасного сприйняття кількох звукових ліній.

У сучасних умовах доцільним є також залучення цифрових технологій як допоміжного засобу розвитку внутрішнього слуху. Використання аудіоматеріалів, спеціалізованих програм і мобільних застосунків дозволяє урізноманітнити навчальний процес і забезпечити індивідуалізацію навчання. Водночас провідна роль залишається за активною слуховою діяльністю самого здобувача.

Таким чином, розвиток внутрішнього слуху на уроках сольфеджіо у вищій музичній школі є багатовимірним процесом, що передбачає інтеграцію аналітичних, виконавських і слухових видів діяльності. Використання комплексу педагогічних засобів – інтонаційно-слухового аналізу, внутрішнього інтонування, диктантів, транспонування, ансамблевих форм роботи та сучасних технологій – забезпечує ефективне формування внутрішнього слуху як основи професійного музичного мислення.